

Διάταξη Θεματικής Ενότητας ΕΛΠ 31 / Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο

Σχολή	ΣΑΚΕ	Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών	
Πρόγραμμα Σπουδών	ΕΛΠΟΛ	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό	
Θεματική Ενότητα	ΕΛΠ 31	Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο	
Επίπεδο	Προπτυχιακό	Μετ	
	√	Μάστερ	Διδακτορικό
Γλώσσα Διδασκαλίας	Ελληνικά		
Τύπος Διδασκαλίας	Εξ αποστάσεως		
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Υποχρεωτική		Επιλογής
			√
Αριθμός Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων	Σύνολο	Φυσική Παρουσία	Τηλεσυναντήσεις
	12	5	7
Αριθμός Εργασιών	4		
Υπολογισμός Τελικής Βαθμολογίας	Εργασίες		Τελικές Εξετάσεις
	30 %		70 %
Αριθμός Ευρωπαϊκών Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)	20		

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

Η ΕΛΠ 31 προσφέρει εμπειριστατωμένη εισαγωγή στο αρχαίο ελληνικό θέατρο, κυρίως του 5ου π.χ. αιώνα. Μέσα από την ανάλυση των πηγών, δηλαδή πρωτίστως των δραματικών κειμένων, ο φοιτητής παρακολουθεί την εξέλιξη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου από τον Αισχύλο ως τον Αριστοφάνη ως προς (α) τη δραματουργία· (β) τη σκηνική παρουσίαση· (γ) την πολιτική και ιδεολογική λειτουργία του θεάτρου ως εκδήλωσης της πόλεως. Στη διδακτέα ύλη της Θ. Ε. συμπεριλαμβάνεται, πέραν της γενικής γραμματολογικής και θεατρολογικής εισαγωγής, η μελέτη τεσσάρων ολοκληρωμένων θεατρικών έργων από μετάφραση, τριών τραγωδιών και μίας κωμωδίας. Κατά την τριετία 2009-2012 διδάχθηκαν τα εξής έργα: Αισχύλου *Πέρσες*, Σοφοκλή *Τραχίνιες*, Ευριπίδη *Μήδεια*, Αριστοφάνη *Λυσιστράτη*.

Προαπαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

ΕΛΠ10	Εισαγωγή στην Σπουδή του Πολιτισμού
ΕΛΠ14	Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Ιστορία
ΕΛΠ15	Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Τέχνη
ΕΛΠ21	Αρχαία Ελληνική και πρώιμη Βυζαντινή Λογοτεχνία
ΕΛΠ23	Νεώτερη Ελληνική Ιστορία
ΕΛΠ28	Νεοελληνική φιλολογία (19ος και 20ος αι.)

Σύνθεση Βαθμολογίας			
Τρόπος Αξιολόγησης	Βαρύτητα στον τελικό βαθμό	Φόρτος εργασίας	
		Ώρες	ECTS
Εβδομαδιαία μελέτη¹ (32 εβδομάδες x ~15 ώρες μελέτης)		~375 - ~450	15
Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης (180 ασκήσεις x ~10 λεπτά)		~25 - ~30	1
Εργασία 1²	7.5 %	~25 - ~30	1
Εργασία 2²	7.5 %	~25 - ~30	1
Εργασία 3²	7.5 %	~25 - ~30	1
Εργασία 4²	7.5 %	~25 - ~30	1
Τελική Εξέταση³	70 %	3	0
Σύνολο	100%	~500 - ~600	20
Κανονισμοί Βαθμολογίας και Τρόποι Αξιολόγησης			
<ul style="list-style-type: none"> • Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 10, αν συγκεντρώσει το 100% τις πιθανής βαθμολόγησης. • Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 9, αν συγκεντρώσει το 90% τις πιθανής βαθμολόγησης, δηλαδή, $90\% \cdot 10 = 9$, και ούτω καθεξής. • Βαθμός επιτυχίας (Passing rate)<ul style="list-style-type: none"> • 50% Εργασιών, Δικαίωμα συμμετοχής τις τελικές εξετάσεις μιας Θ.Ε. έχουν οι φοιτητές/-τριες που κατοχύρωσαν αθροιστικά τον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό ($\geq 50\%$) τις γραπτές εργασίες. • 50% Τελικής εξέτασης			
Αν ένας/μια φοιτητής/-τρια συγκεντρώσει βαθμολογία με δεκαδικό ψηφίο, τότε αυτό στρογγυλεύεται στην πλησιέστερη μισή μονάδα.			
¹ Συμπεριλαμβάνει τη μελέτη της διδακτέας ύλης γενικά αλλά και της ειδικής βιβλιογραφίας για την κάθε εργασία. Συμπεριλαμβάνει επίσης τον σχεδιασμό της απάντησης στην εργασία και τον χρόνο που απαιτείται για προετοιμασία για τις εξετάσεις (120 ώρες).			
² Ο χρόνος που απαιτείται για τη συγγραφή της εργασίας: ο χρόνος αυτός μοιράζεται κατά κανόνα σε δύο εβδομάδες, εκτός αν το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο δεν το επιτρέπει.			
³ Η εξεταστέα ύλη αντιστοιχεί περίπου με το 80% της διδακτέας.			

Κύριες δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτυχθούν

Ο/Η φοιτητής/-τρια που θα ολοκληρώσει επιτυχώς την εν λόγω Θεματική Ενότητα, αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να:

- **Δεξιότητα 1:** προσεγγίζει κριτικά και ολιστικά τα θεατρικά κείμενα, ειδικά τα έργα του αρχαίου ελληνικού δραματολογίου, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο ουσιώδεις παραμέτρους του θεάτρου ως 'γεγονότος' (performance criticism)
- **Δεξιότητα 2:** μελετά τα λογοτεχνικά κείμενα, ειδικά το αρχαίο ελληνικό δράμα, ως ιστορικά δημιουργήματα, δηλαδή υπό το πρίσμα της εποχής στην οποία δημιουργήθηκαν και με τα προσληπτικά φίλτρα (γραμματολογικά, ιδεολογικά, πολιτικά, πολιτισμικά εν γένει) του ιστορικού τους ακροατηρίου (contextualisation)
- **Δεξιότητα 3:** συνειδητοποιεί ότι τα λογοτεχνικά (ή τα θεατρικά έργα) δεν αντανακλούν παθητικά τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της εποχής τους, αλλά συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών αυτών και απηχούν (ή και συγκροτούν) με τρόπο βαθύ και περίπλοκο σχέσεις εξουσίας, ιδεολογικές στάσεις και συμπεριφορές κ.ά. στο πλαίσιο των κοινωνιών που τα παράγουν ή/και τα καταναλώνουν (discourse analysis, κριτικός λογοτεχνικός γραμματισμός).
- **Δεξιότητα 4:** μελετά διεισδυτικά και να αποδομεί τον σύγχρονο κριτικό λόγο ειδικά περί αρχαίου θεάτρου μέσα από διεθνή βιβλιογραφία αιχμής στα ελληνικά και τα αγγλικά, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ενηλίκων, και να αντιλαμβάνεται τη θέση του ερμηνευτικού υποκειμένου στη διαδικασία της ανάγνωσης (deconstruction, reader-audience response): να συνειδητοποιεί πώς η κριτική η ίδια διαμορφώνεται μέσα από ερμηνευτικές κοινότητες, που διαμορφώνουν στο εσωτερικό τους αλλά και μεταξύ τους σχέσεις εξουσίας).

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Ο/η διδάσκων/διδάσκουσα αναμένει ότι ο/η φοιτητής/φοιτήτρια που παρακολουθεί την εν λόγω Θεματική Ενότητα θα είναι σε θέση με την ολοκλήρωσή της:

Γνώση (Knowledge)

- Να εντοπίζει τους βασικούς σταθμούς στην ιστορική εξέλιξη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου κατά τον 5^ο κυρίως αιώνα και να περιγράφει τα χαρακτηριστικά τους.
- Να περιγράφει τα βασικά συστατικά της αρχαίας ελληνικής παράστασης σε σχέση με τον χώρο, τον χρόνο και το ιστορικό συγκείμενο.
- Να κατονομάζει τα κατά ποσόν και κατά ποιόν μέρη της κωμωδίας και της τραγωδίας του 5^{ου} αιώνα.
- Να συσχετίζει το έργο των τριών μεγάλων τραγικών (Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη) και να επισημαίνει τις μεταξύ τους ομοιότητες και διαφορές στη δραματουργία, την παράσταση και την κοσμοθεωρία.
- Να επισημαίνει τη θεματολογία των «Περσών» του Αισχύλου, των «Τραχινίων» του Σοφοκλή και της «Μήδειας» του Ευριπίδη και τον τρόπο με τον οποίο αυτή τυγχάνει θεατρικής διαχείρισης στην παράσταση.
- Να υπογραμμίζει την ιδιαιτερότητα της Παλαιάς Κωμωδίας ως θεατρικού είδους (και του Αριστοφάνη ως κωμικού ποιητή)
- Να συσχετίζει την κωμωδία με την τραγωδία και το σατυρικό δράμα.
- Να επισημαίνει τη θεματολογία της «Λυσιστράτης» του Αριστοφάνη και τον τρόπο με τον οποίο αυτή τυγχάνει θεατρικής διαχείρισης στην παράσταση.

Κατανόηση (Comprehension)

- Να αναγνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο παράγουν θεατρικό νόημα τα διάφορα μέσα (λεκτικά, οπτικά, μουσικά και άλλα) που είχε στη διάθεσή του ο αρχαίος Έλληνας δραματουργός/διδάσκαλος.
- Να ερμηνεύει τη θέση και τη λειτουργία του αρχαίου ελληνικού θεάτρου ως θεσμού της πόλεως και να περιγράφει τον ρόλο των διαφόρων συντελεστών στο ανέβασμα ενός αρχαίου ελληνικού θεατρικού έργου.
- Να κατανοεί πώς ο κάθε μεγάλος τραγικός εκπροσωπεί εν μέρει και χονδρικά μια φάση στην εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, αλλά και (βλ. επόμενο)
- Να συνειδητοποιεί ότι τα αρχαία (και πολλά νεώτερα) σχήματα για την εξέλιξη του αρχαίου θεάτρου είναι εν πολλοίς τελεολογικά ή άλλως προκατειλημμένα.
- Να καταλαβαίνει ότι οι λογοτεχνικοί «κανόνες» είναι πάντοτε και αναπόφευκτα προϊόν ιδεολογικής επιλογής και συνεπώς ότι το σωζόμενο corpus του αρχαίου ελληνικού δραματολογίου δεν αντανakλά κατ' ανάγκην ό,τι ποιοτικότερο γράφηκε την περίοδο αυτή.
- Να εξηγεί τις θεατρικές μεθόδους με τις οποίες η Παλαιά Κωμωδία αρθρώνει πολιτικό λόγο και να υποδεικνύει τις σχετικές ομοιότητες και διαφορές με την τραγωδία.

Εφαρμογή (Application)

- Να εφαρμόζει τις γνώσεις του για το θεσμικό, το πολιτικό, το κοινωνικό και το εν γένει ιστορικό πλαίσιο του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, ώστε να συζητά συγκεκριμένα και σε βάθος τους τρόπους με τους οποίους οι τραγικοί και οι κωμικοί ποιητές (με ειδική αναφορά στα υπό μελέτη έργα) απηχούν τις αγωνίες της δημοκρατικής πόλεως-κράτους, αλλά και συμβάλλουν στη δημόσια διαπραγμάτευση των αρχών, των αξιών, των ιδεολογημάτων, των φόβων και των προκαταλήψεων της πόλεως αυτής.
- Να εκμεταλλεύεται τις γνώσεις του για τα μέσα που έχει στη διάθεσή του ο αρχαίος Έλληνας δραματουργός και διδάσκαλος, ώστε να καταδεικνύει με ακρίβεια πώς σε κάθε έργο η παράσταση απηχεί τη θεματολογία και τη γλώσσα και τανάπαλιν, πώς η θεματολογία και η γλώσσα επιβάλλουν συγκεκριμένες επιτελεστικές επιλογές.
- Να χρησιμοποιεί τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία που του υποδεικνύεται ως εργαλεία για την επίλυση συγκεκριμένων ερευνητικών/ερμηνευτικών προβλημάτων σε ένα ή περισσότερα από τα έργα που συμπεριλαμβάνονται στη διδακτέα ύλη (τέτοια ερμηνευτικά/ερευνητικά προβλήματα αποτελούν το αντικείμενο των γραπτών εργασιών).

Ανάλυση (Analysis)

- Να αναλύει με λεπτομέρειες τη δραματουργία και την παράσταση (στον βαθμό που αυτή μπορεί να αποκατασταθεί με πειστικότητα) των τριών τραγωδιών και της κωμωδίας που μελέτησε.
- Να διερευνά την αμοιβαία σχέση θεματολογίας, γλώσσας (στον βαθμό που επιτρέπεται από τη μετάφραση) και παράστασης σε κάθε ένα από τα έργα που μελέτησε.
- Να κρίνει τις εκάστοτε επιλογές (γλωσσικές, παραστατικές) των θεατρικών συγγραφέων σε σχέση με τη θεματολογία των έργων τους.
- Να συγκρίνει τις θέσεις, τις στάσεις και τις προσεγγίσεις διαφόρων σύγχρονων μελετητών του αρχαίου δράματος και να εξάγει συμπεράσματα σχετικά με τη λογοτεχνική/θεατρική κριτική ως επιστημονική διαδικασία.

- Να εξετάζει την ιδεολογική και την πολιτική λειτουργία του αρχαίου ελληνικού θεάτρου γενικά και καθενός από τα υπό μελέτη έργα γενικότερα.

Σύνθεση (Synthesis)

- Να διαγράφει την πορεία ιστορικής εξέλιξης του αρχαίου ελληνικού θεάτρου ως θεσμού και ως τέχνης από τις απαρχές μέχρι κυρίως το τέλος του 5ου αιώνα π.Χ.
- Να προσδιορίζει τις γενικές συντεταγμένες της δραματουργίας του Αισχύλου, του Σοφοκλή, του Ευριπίδη και του Αριστοφάνη.
- Να συνθέτει τις γνώσεις του έτσι, ώστε να γράφει εκτενείς κριτικές εργασίες με αντικείμενο ένα ή περισσότερα από τα υπό μελέτη έργα κάθε φορά και με ειδική αναφορά σε ένα συγκεκριμένο ερευνητικό/ερμηνευτικό πρόβλημα που αφορά σε αυτά.

Αξιολόγηση (Evaluation)

- Να αξιολογεί κριτικά και συγκριτικά τη θεατρική τέχνη του Αισχύλου, του Σοφοκλή, του Ευριπίδη και του Αριστοφάνη.
- Να αποτιμά τη σχέση ανάμεσα στην αθηναϊκή δημοκρατία και το αθηναϊκό θέατρο.
- Να εντάσσει το αρχαίο ελληνικό θέατρο στο πλαίσιο της ευρύτερης αρχαιοελληνικής γραμματείας και να εκτιμά τη σημασία του στο πλαίσιο αυτό.
- Να καθορίζει τη σημασία της μελέτης του αθηναϊκού θεάτρου του 5ου αιώνα για την κατανόηση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού εν γένει.